

الْعَرَسُ الْعَاشِرُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ!

إِنَّ اللَّهَ قَدْ خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَ جَعَلَ لَهُ الْجَمَالَ وَالزَّيْنَةَ فِي الطَّبِيعَةِ وَأَمَرَهُ بِالْإِنْتِفَاعِ مِنْهَا. هَذِهِ الْأَرْضُ
وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا مِنَ التَّبَاتِ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ وَ مَا تَحْمِلُ مِنَ الْمِيَاهِ وَ هَذِهِ السَّمَاءُ وَ مَا فِيهَا مِنَ الْكَوَاكِبِ
كُلُّهَا رِزْقٌ لِلْعِبَادِ لِيَنْتَفِعُوا مِنْهَا لِتَكْوِينِ مُجْتَمَعٍ سَعِيدٍ عَلَى أَسَاسِ الْحَقِّ وَالْعَدَالَةِ.

فَالْأُمَّةُ الْإِسْلَامِيَّةُ لَيْسَتْ مَحْرُومَةً عَنِ الْخَيْرَاتِ وَالطَّيِّبَاتِ بَلْ مُكَلَّفَةٌ بِالْإِنْتِفَاعِ مِنْهَا وَالتَّمَتُّعِ بِهَا.

﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ؟!﴾ لِأَنَّهَا تَضْمَنُ سَلَامَةَ الْأُمَّةِ وَسَعَادَتَهَا!

وَالْيَنِّكَ الْآنَ بَعْضَ هَذِهِ النِّعَمِ الَّتِي أَوْدَعَهَا اللَّهُ فِي الْعَالَمِ:

﴿إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوَاكِبِ﴾

كَأَنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَ النُّجُومَ مَصَابِيحُ السَّمَاءِ تُخْرِجُ الْعَالَمَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَتُرْسِدُ الضَّالَّ إِلَى سَبِيلِهِ ﴿وَبِالنَّجْمِ﴾ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿﴾.

إِضَافَةً إِلَى هَذَا؛ أَمَا رَأَيْتَ جَمَالَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَغُرُوبِهَا وَ حَرَكَاتِ الْبَدْرِ بَيْنَ النُّجُومِ

وَ دَاخِلِ الْغُيُومِ وَ خَارِجِهَا..؟

أَمَا سَجَدْتَ لِخَالِقِ هَذَا الْجَمَالِ!؟

***

﴿... أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً﴾

تَتَرَى الْأَرْضَ بِاللِّبَاسِ الْأَخْضَرِ وَالْعِبُونَ تَمَتَّعُ بِهَا وَ تَبْتَهِّجُ حِينَ تَنْظُرُ إِلَيْهَا..

«ما» في «ما يخرج...»
موصولة
الانتفاع: الاستفادة
مياه: ج مياه

لِيَعْلَمَ الْإِنْسَانُ أَنَّ جَمِيعَ الْكَائِنَاتِ مُسَخَّرَةٌ لَهُ وَإِنَّمَا خُلِقَتْ لِخِدْمَتِهِ وَقَضَاءِ حَوَائِجِهِ!
﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾

***

﴿أَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ﴾

هل تأملتُم حول سببِ خَلْقِ هذا الجَمالِ في الطَّبيعَةِ؟! قال اللهُ سبحانه وتعالى :

﴿وَإِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِيَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾

***

﴿...أَنْبَتْنَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾

للنباتات فوائد كثيرة. فبالإضافة إلى جمالها تُوفِّرُ طعامَ الإنسانِ والحيوانِ و تُساعدُ على تنقيةِ
الجو...!

لَيْتَ الْإِنْسَانَ يُدْرِكُ سِرَّ هذا الجَمالِ... لَعَلَّهُ يُسَبِّحُ خَالِقَهُ مع جميعِ الكائِناتِ :

﴿كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ﴾ وَيُرَدِّدُ عَنْ صَمِيمِ قَلْبِهِ :

﴿فَتَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾

حول النص

﴿ إِنِخْتَبِ عِنَاوَاتًا مَنَاسِبًا آخَرَ لِلنَّصِّ (على حَسَبِ رَأْيِكَ) :

خَلْقُ الْإِنْسَانِ ○ عَظَمَةُ الْخَالِقِ ○ جَمالِ طُلُوعِ الشَّمْسِ ○

﴿ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ:

١- مَن جَعَلَ لِلْإِنْسَانِ الْجَمالَ وَالزَّيْنَةَ فِي الطَّبيعَةِ ؟

٢- بِمَ أَمَرَ اللهُ الْإِنْسَانَ بِالتَّسْبِيحِ إِلَى النِّعَمِ ؟

٣- هل الكائِناتُ مُسَخَّرَةٌ لِلْإِنْسَانِ ؟

٤- ما هي فوائدُ التَّباتاتِ ؟

حَدَّثَ : فعل أمر بمعنى تكلم،
الكائِناتِ : الموجودات
حدائقُ : ج حديقة
ذاتُ : صاحب
بهيجُ : جميل، حَسَن
بِمَ : بماذا
زوجُ : نوع، صِنْف

چرا این درس را می‌آموزیم؟! یادگیری این درس چه تأثیری در فهم معنای عبارات دارد؟! و...

انگاز؟!

فوائد

۱ حروف مشبهة بالفعل علاوه بر معنی، بر اعراب اجزای جمله نیز اثر می‌گذارند.

۲ حروف مشبهة بالفعل فقط بر سر جمله‌های اسمیه داخل می‌شوند.

۳ نفی «لا»ی نفی جنس از بقیه‌ی ادوات نفی، دامنه‌ی وسیع‌تری دارد.

۴ «لا»ی نفی جنس نیز علاوه بر معنی، بر اعراب اجزای جمله تأثیر می‌گذارد.

لَا جَنَّةَ لِمَنْ لَا يَعْمَلُ !

إِنَّ الْإِسْلَامَ دِينُ الْعِبَادَةِ وَالْعَمَلِ ؛ لَكِنَّ الْمُسْلِمِينَ غَافِلُونَ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ . قَدْ رُوِيَ أَنَّ الرَّسُولَ الْأَكْرَمَ (ص) كَذَّهَبَ يَوْمًا إِلَى الْمَسْجِدِ لِإِقَامَةِ صَلَاةِ الصُّبْحِ فَوَجَدَ هُنَاكَ رَجُلًا يَتَعَبَّدُ . . . وَحِينَ رَجَعَ لِصَلَاةِ الظُّهْرِ وَجَدَ أَنَّ ذَلِكَ الرَّجُلَ لَمْ يُخْرَجْ مِنَ الْمَسْجِدِ . . . ! وَحِينَ وَجَدَهُ عِنْدَ الْمَغْرِبِ مُشْغُولًا بِالْعِبَادَةِ أَيْضًا قَالَ لَهُ : كَأَنَّكَ فِي الْمَسْجِدِ مِنَ الصُّبْحِ حَتَّى الْآنَ . . . ! أَلَيْسَ لَكَ عَمَلٌ آخَرَ ؟ ! فَقَالَ الرَّجُلُ : إِنِّي أَعْبُدُ لَعَلَّ اللَّهَ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ لِأَنِّي أُحِبُّهَا كَثِيرًا ؛ فَسَأَلَهُ النَّبِيُّ (ص) : مَنْ يَتَكَفَّلُ مَعَاشَ أَهْلِ بَيْتِكَ ؟ فَقَالَ : أَخِي . . . لَكِنَّهُ لَا يَتَعَبَّدُ مِثْلِي . . . لِيَتَهَ بَصُلِّي وَيَتَعَبَّدُ مِثْلِي . . . !! فَقَالَ النَّبِيُّ (ص) : إِنَّ أَخَاكَ لِأَحَقُّ مِنْكَ بِالْجَنَّةِ !

برای کسی که کار نمی‌کند، هیچ بهشتی وجود ندارد!

به راستی اسلام دین عبادت و کار است ؛ اما مسلمانان از این موضوع غافلند . روایت شده که رسول اکرم (ص) روزی برای اقامه‌ی نماز صبح به مسجد رفت . مردی را آن‌جا یافت که عبادت می‌کرد . . . زمانی که پیامبر برای نماز ظهر بازگشت آن مرد را دید که از مسجد خارج نشده است . . . ! و چون او را هنگام مغرب نیز مشغول عبادت دید به او فرمود : گویی تو از صبح تا کنون در مسجد هستی ! آیا کار دیگری نداری ؟ ! مرد عرض کرد : من عبادت می‌کنم شاید خداوند مرا وارد بهشت کند ، زیرا بهشت را بسیار دوست می‌دارم ! پیامبر (ص) پرسید : چه کسی عهده‌دار معاش خانواده‌ات است ؟ عرض کرد : برادرم . . . اما او مثل من عبادت نمی‌کند . . . کاش برادرم مثل من عبادت می‌کرد و نماز می‌خواند . . . ! پیامبر (ص) فرمود : بی‌شک برادرت به بهشت از تو سزاوارتر است !

- ۱ چرا دو اسم پس از «إِنَّ» در آغاز متن یکی «منصوب» و دیگری «مرفوع» است؟
- ۲ چرا پس از «لَكِنَّ» کلمات «مسلمین» و «غافلون» با دو علامت مختلف جمع بسته شده‌اند؟
- ۳ آیا کلماتی که پس از «إِنَّ، لَكِنَّ، أَنْ» آمده‌اند، «فعل» هستند؟
- ۴ آیا خبر این حروف، همیشه به صورت «اسم» می‌آید؟
- ۵ چرا کلمه‌ی «جَنَّة» در عنوان متن «مفتوح» و بدون «تنوین» آمده است؟
- ۶ چرا حرف «لا» در عنوان متن به صورت «هیج» ترجمه شده است؟
- ۷ آیا «إِنِّي» و «إِنِّي» از نظر تأثیر در معنی و اعراب با یک دیگر فرق می‌کنند؟

یکی دیگر از «نواسخ»ی که در عالم کلمات ظاهر می‌شود و احکام قبلی جمله را «نسخ» می‌کند و حکم جدیدی را برای آن وضع می‌نماید، «حروف مشبّهة بالفعل» هستند.

به عبارات ذیل نگاه کنیم :

﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

عَلِمْتُ أَنَّ تَعْظِيمَ شَعَائِرِ اللَّهِ مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ.

﴿ذَلِكَ الَّذِينَ الْفَيْمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾

كَأَنَّ الشَّمْسَ كُرَّةً مُلْتَهَبَةً.

﴿لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ﴾

لَيْتَ الْمُسْلِمِينَ مُتَّحِدُونَ !

۱ - آیا حروف عامل را می‌توانید در عبارات فوق تعیین کنید؟

۲ - «اسم و خبر» حروف مشبّهة بالفعل چه اعرابی دارند؟

۳ - آیا این حروف بر جمله‌ی اسمیه وارد شده‌اند؟

«إِنَّ وَّأَخَوَاتِهَا» از حروف مشبّهة بالفعل هستند. این حروف بر جمله‌ی

اسمیه داخل می‌شوند و علاوه بر تأثیر در معنای جمله، «ابتدا» را به عنوان «اسم»

خود منصوب می‌کنند و «خبر» را به عنوان «خبر» خود «مرفوع» می‌سازند.

أَلْحُرُوفُ الْمَشْبَهَةُ بِالْفِعْلِ

معنى	حرف
همانا، به راستی	إِنَّ
که، این که	أَنَّ
گویی، مثل این که	كَأَنَّ
لکن، ولی	لَكِنَّ
کاش	لَيْتَ
شاید، امید است	لَعَلَّ

اجعل في الفراغ حرفاً مناسباً من الحروف المشبهة بالفعل:

... مُسْتَقْبَلِ الأُمَّةِ بيدِ المعلمِ. (إِنَّ، أَنْ، كَأَنَّ)

... الأَغنياءَ لا يأكلونَ مالَ الفقراءِ. (ليت، لكنَّ، أَنْ)

إِعْلَمْ... يدُ اللهُ مَعَ الجماعةِ. (أَنْ، لكنَّ)

١

٢

٣

حال یک بار دیگر به عبارت های متن درس و داستان «لا جنّة...» نگاه کنیم!

— آیا «اسم» حروف مشبّهه بالفعل همیشه از نوع «اسم ظاهر» است؟ (آن طور که در مثال های دراسته الموضوع آمده است)

— آیا «خبر» حروف مشبّهه بالفعل (مانند انواع خبر «مبتدا») می تواند از نوع «جمله» یا «شبهه جمله» نیز باشد؟

اسم ظاهر: إِنَّ الإسلامَ دينُ العبادَةِ.

ضمير: إِنِّي أَتَعَبَّدُ.

اسم حروف مشبّهه بالفعل

مفرد: ... لكنَّ المسلمینَ غافلونَ.

جمله: لَعَلَّ اللهُ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ.

شبهه جمله: ... كأنَّكَ في المسجدِ.

خبر حروف مشبّهه بالفعل

املاً الفراغ مما بين القوسين:

(المبذرين، المبذرون)

(أدب، أدب، أدباً)

(أخوك، أخاك، أخيك)

ألا تعلمُ أنَّ... إخوانُ الشَّيَاطِينِ؟!

إنَّ البلاءَ لِلظَّالِمِ... وَلِلْمُؤْمِنِ امْتِحَانٌ.

لعلَّ... يُدْرِكُ قيمةَ الوقتِ.

١

٢

٣

آیا به جز دو گروه از نواسخی که خواندیم، نواسخ دیگری نیز وجود دارند؟! عبارات‌های زیر را به خاطر می‌آورید؟

۱ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

۲ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

۳ لا شَيْءَ أَضْرُّ مِنَ الْجَهْلِ!

اسم پس از «لا» در عبارات‌های فوق چرا **مفتوح** آمده و تنوین نگرفته است؟

گاهی «لا» به معنی «هیچ... نیست» به کار می‌رود. در این صورت مانند حروف مشبّهة بالفعل عمل می‌کند.

نکته

اسم «لا» ی نفی جنس «نکره» و غالباً «مبنی بر فتح» است.

مبیز أنواع حرفِ «لا»:

۱ لا يَتَّبِعُ الْكَسْلَانُ أَمَالَهُ.

۲ لا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ

۳ لا خَيْرَ فِي وُدِّ الْإِنْسَانِ الْمُتْلُونَ!

التواسخ

إِنَّ أَنْ كَأَنَّ لَكِنَّ لَيْتَ لَعَلَّ لا

«لا» النافية للجنس

الحروف المشبّهة بالفعل

نصب اسم
رفع خبر

نصب اسم
رفع خبر

١- الكسرة لدفع التفاء الساكنين

○ در متن‌های ادبی و بلاغی «قرآن، نهج البلاغه و...» کلمه‌ی «إِنَّ» اغلب برای تأکید جمله به کار می‌رود. در ترجمه‌ی چنین جملاتی می‌توان از کلماتی چون «همانا، به‌راستی، حقیقه، حتماً و...» استفاده کرد. اما در متون و زبان روزمره، استفاده از «إِنَّ» لزوماً برای تأکید نمی‌باشد، بلکه نوعی «تکیه کلام» برای جمله‌های اسمیه به‌شمار می‌آید.

○ «أَنَّ» در وسط جمله به معنای «که، این‌که» به کار می‌رود و مانند حرف ربط در زبان فارسی است.

○ خبر «لیت» و «لعل» در صورتی که مضارع باشد، معمولاً در فارسی به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود.

***

ترجم النَّصِّ إِلَى الْفَارِسِيَّةِ بِعِبَارَاتٍ مَأْلُوفَةٍ:

إِلَى الْمَجْدِ

إِنَّ الْمَشْهُورَ فِي جَمِيعِ الْمَصَادِرِ الْعِلْمِيَّةِ الْأُورُوبِيَّةِ أَنَّ إِسْحَاقَ نِيوتونَ قَدْ اكْتَشَفَ الْجَازِبِيَّةَ؛ لَكِنَّ الْوَاقِعَ أَنَّ الْعُلَمَاءَ الْمُسْلِمِينَ كَانُوا قَدْ اكْتَشَفُوا هَذَا الْقَانُونَ قَبْلَهُ بِقُرُونٍ. فَقَانُونَ الْجَازِبِيَّةِ كَأَنَّهُ كَانَ مَعْرُوفاً عِنْدَ هَؤُلَاءِ الْعُلَمَاءِ، لِأَنَّ نَفَرًا كَثِيرًا مِنْهُمْ كَالْبِيرونيِّ وَابْنِ سِينَا وَنَصِيرِ الدِّينِ الطُّوسِيِّ قَدْ طَرَحُوا مَوْضُوعَ الْجَازِبِيَّةِ فِي دِرَاسَاتِهِمْ وَمَوْلَفَاتِهِمْ تَحْتَ عُنْوَانِ «الْقُوَّةِ الطَّبِيعِيَّةِ».

ليت المسلمين يَسْتَيْقِظُونَ مِنْ نَوْمِ الْغَفْلَةِ وَيَأْخُذُونَ مَشْعَلَ الْهُدَايَةِ بِأَيْدِيهِمْ مِنْ جَدِيدٍ لَعَلَّهُمْ يُجَدِّدُونَ مَجْدَهُمْ وَعِزَّتَهُمْ! «إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى».

سه تاکتیک یک مترجم حرفه‌ای را فراموش نکنیم:

- ۱- ترجمه‌ی حدسی
- ۲- مراجعه به کلمات هم خانواده برای یافتن معنی
- ۳- یافتن معنی از طریق قرائن موجود در جمله.

التَّصْرِيحُ الْأَوَّلُ

ترجم العبارات التالية ثم عيّن اسم الحروف المشبهة بالفعل وخبرها:

- ١ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾
- ٢ ﴿يُضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾
- ٣ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾
- ٤ لَيْتَ الشُّرُورَ دَائِمًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا.
- ٥ كَأَنَّكَ مُتَرَدِّدٌ فِي عَمَلِكَ وَلَكِنِّي عَازِمٌ عَلَى مُوَاصَلَةِ الْعَمَلِ.

التَّصْرِيحُ الثَّانِي

أكمل النواتج على حسب ما طُلب منك:

- ١ ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا﴾
- ٢ إِنَّ الْمَسَاجِدَ يَبُوءُ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ.
- ٣ لَيْتَ الْمَوَدَّةَ تَسْتَقِرُّ بَيْنَ النَّاسِ.
- ٤ كَأَنَّ إِرْضَاءَ النَّاسِ غَايَةٌ لَا تُدْرِكُ!
- ٥ أَلْطَمَ السَّدِيدُ يَدْفَعُ الْإِنْسَانَ إِلَى الْبَلَاءِ.

التَّصْرِيحُ الثَّلَاثُ

عيّن الأنسب للفراغ على حسب الإعراب أو المعنى:

- ١ لا... أقطع من الحق.
- ٢ إِنَّ الْجَمَالَ... العلم والأدب.
- ٣ اللَّهُ رَزَقَنَا... الطاعة.
- ٤ لا بليّة... من الجهل.

السيف	سيف	قلم
الجمال	كمال	جمال
توفيق	الرغبة	شفاعة
أصعب	أصعب	أسهل

عَيِّن الصَّحِيحَ (في المعنى والإعراب):

☐	لَيْتَنِي قَوِيٌّ كَي أَسَاعِدُ الضُّعْفَاءَ.	١
☐	لَيْتَنِي أَجَاهِدُ لِأَرْضِي رَبِّي.	
☐	لَيْتَنِي تَرَكْتُ الدَّرْسَ حَتَّى أَنْجَحَ فِي الإِمْتِحَانِ.	
☐	كَأَنَّ السَّمَاءَ سَقْفًا مَرْفُوعٌ.	٢
☐	كَأَنَّ السَّمَاءَ سَقْفٌ مَرْفُوعٌ.	
☐	كَأَنَّ السَّمَاءَ قُبَّةٌ فَوْقَ رُؤُوسِنَا.	
☐	لَعَلَّ الْغَيْومَ تُمْطِرُ عَلَيْنَا.	٣
☐	لَعَلَّ هَذِهِ الطَّالِبَةُ يَنْجَحُ.	
☐	لَعَلَّ الْكَافِرُ يَكْفُرُ بِاللَّهِ.	

لِلإِعْرَابِ وَالتَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ عَلَى حَسَبِ مَا قَرَأْتَهُ مِنَ الْقَوَاعِدِ حَتَّى الْآنَ:

﴿حَتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ﴾

«لِيت - لعل»

انسان موجودی آرمان‌گرا و آینده‌نگر است. چه بسیار اموری که در خیال خود می‌پروراند و جویای تحقق مصادیق واقعی آن‌ها در عالم واقع می‌شود؛ هرچند خود واقف است که حصول چنین اموری یا سخت است و دشوار و یا محال و غیر ممکن! دو کلمه‌ی «لِيت - لعل» برای تمنی (آرزو کردن) و تَرَجُّی (امید داشتن) به کار می‌رود. «لِيت» غالباً برای اموری به کار می‌رود که تحقق آن دشوار و یا قریب به محال است. ﴿يَالَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ﴾ ای کاش آنچه به قارون داده شده می‌داشتیم. این عبارت بیانگر این است که به دست آوردن ثروت قارون از نظر متکلم بعید و تقریباً محال است!

«لعل» غالباً در مورد اموری به کار می‌رود که از نظر متکلم علی‌رغم مشکل بودن، امکان تحقق آن‌ها وجود دارد.

﴿وقال فرعون: يا هامان! ابن لي صرحاً لعلي أبلغ الأسباب...﴾

فرعون گفت: ای هامان، برای من قصری بلند بساز، شاید به آن راه‌ها دست یابم. فرعون می‌خواهد قصری بسازد که بلندیش به افلاک و آسمان‌ها برسد، شاید از این راه بتواند با خدای موسی (ع) به مُحاجَّه برخیزد! او کلامش را با «لعل» آورده تا از سویی مشکل بودن تحقق آرزویش را بیان کند و از سوی دیگر ممکن الوقوع بودن آن را برای خود و اطرافیانش اظهار کند!

دانستن قواعد بدون رعایت و فهم مسائل «بلاغی» مفید فایده نیست! فهم و خواندن مسائل بلاغی را جدی بگیریم!

حال در آیات زیر وجوه بلاغی ادوات تمنی و تَرَجُّی را بیان کنید:

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

يقول الظالم يوم القيامة: ﴿يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا﴾

﴿لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾

«صرف و نحو» و «بلاغت» دو پایه‌ی اصلی علوم ادبی هستند، فهم «ظاهر» در کنار شناخت «باطن» معنی پیدا می‌کند.

اقرأ الدعاء التالي و ترجمه إلى الفارسيّة:

اللَّهُمَّ ارزُقنا توفيقَ الطّاعةِ وبعُدَ المعصيةِ وصدّقَ النّيّةِ وعرّفانَ
 الحرّمةِ واکرّمنا بالهدى والاستقامة... واملأ قلوبنا بالعلمِ والمعرفةِ
 وطهر بطننا من الحرامِ والشُّبهة... وعضّضْ أبصارنا عن الفُجورِ
 والخيانةِ وتفضّلْ على علمائنا بالرُّهدِ والتّصيحةِ وعلى المتعلّمينَ
 بالجهْدِ والرّغبة... وعلى مشايخنا بالوقارِ والسّكينةِ وعلى الشّبابِ
 بالإنايةِ والتّوبةِ وعلى النّساءِ بالحياءِ والعفةِ وعلى الأغنياءِ بالتّواضعِ
 والسّعة... وعلى الأمراءِ بالعدْلِ والشّفقة... بفضلك يا أرحمَ
 الرّاحمينَ.

***

السّعة: كُناهه دستي

الفجور: كُناه

أعضّض: بيوشان

مشايخ: ج مَشِيخَة، شيخ؛ سال خوردگان

تابلوی جیب‌دار

لوازم مورد نیاز:

- ۱- تهیّه‌ی فیبر یا تخته در اندازه‌ی ۹۰×۶۰
- ۲- چند برگ مقوّا
- ۳- مقداری نوار طلق
- ۴- تعدادی سنجاق یا پونز

روش ساخت:

- ۱- قسمت پایین نوار طلق را با چسب به تابلو متصل کنید، به گونه‌ای که لبه‌ی بالایی آن آزاد باشد.
- ۲- انتهای نوار طلق را بر گوشه‌های فیبر (یا پشت تخته) با پونز محکم کنید.
- ۳- حداقل سه ردیف نوار طلق بر فیبر، نصب کنید.
- تذکر: فاصله‌ی طلق‌ها و عرض نوار طلق، وابسته به بزرگی یا کوچکی کارت‌ها است.
- ۴- با برش مقوّا، کارت‌های مورد نیاز را متناسب با موضوع درس آماده کنید.

طرز استفاده:

تابلوی جیب‌دار - فیبر آماده شده با طلق - را بر دیوار کلاس نصب کرده و کارت‌های آماده شده را به ترتیب، در طلق نوار قرار می‌دهیم. توضیحات و پاسخ‌های شفاهی به درک بهتر موضوع کمک می‌کند.

(توضیحات می‌تواند در پایان یا ضمن نصب کارت‌ها انجام گیرد.)

کاربرد: جمله‌سازی (تبدیل جمله‌ی معلوم به مجهول، آوردن حروف مشبّهة بالفعل یا

افعال ناقصه بر سر مبتدا و خبر ...)

